

Ivan Cabrera i Fausto

Universitat Politècnica de València
ivcabfau@mes.upv.es

Ernesto Fenollosa Forner

Universitat Politècnica de València
efenollo@mes.upv.es

Jordi Franquesa Sánchez

Universitat Politècnica de Catalunya
jordi.franquesa@upc.edu

Maria Piqueras Blasco

Universitat Politècnica de València
mapiblat@doctor.upv.es

Editorial. Futur imperfecte

El quefer diari en moltes disciplines, però especialment en el cas de l'arquitectura, es fonamenta en una seqüència composta per projecte i execució. Però el procés real és certament més complex. A aquestes dues etapes caldria afegir-ne, com a mínim, dues prèvies, que són la recollida de dades i l'anàlisi de les mateixes, i dues posteriors, que són l'observació dels resultats i l'extracció del coneixement que d'ells se'n deriva.

El terme "projectar" ve del llatí "*proiectāre*" que vol dir "tirar cap endavant". Aquest significat és ben viu a tots els usos actuals de la paraula, fins i tot, al més habitual en l'arquitectura. Al cap i a la fi, als nostres estudis, al projectar fem un exercici d'imaginar el futur, amb l'objectiu de preveure'l o amb el desig de construir-lo. Així doncs i simbòlicament, tirem cap endavant les manetes del rellotge. I així, eixe futur imaginat sovint esdevé un futur desitjat i, llavors, carregat d'expectatives i connotacions positives. I eixe optimisme és inevitable dins del nostre col·lectiu, perquè ningú no estudia ni exerceix l'arquitectura

Editorial. Imperfect future

Daily work in many disciplines, but especially in the case of architecture, is based on a sequence composed of project and execution. But the real process is certainly more complex. To these two stages, at least two previous ones should be added, which are the collection of data and its analysis, and two subsequent ones, which are the observation of results and the extraction of the knowledge that is derived from them.

meaning is very much alive in all current uses of the verb, even in the most common in architecture. After all, in our studios, when we project, we do an exercise of imagining the future, with the aim of foreseeing it or with the desire to build it. Thus, and symbolically, we pull forward the clock hands. And thus, that imagined future often becomes a desired future and then, filled with expectations and positive connotations. And that optimism is inevitable within our collective, because no one studies or practices architecture if they are not fully convinced that with their work, they can improve the world and the lives

si no té ple convenciment que amb la seua tasca pot millorar el món i la vida de les persones, encara que siga en un àmbit molt acotat, encara que siga per una poca gent.

Però, de tant en tant, la realitat del present que vivim ens posa els peus a terra i ens fa veure que certes dinàmiques no poden ser canviades, com a molt alleujades i que farem bé en adaptar-nos a un futur que serà més imperfecte del que voldríem. L'actual situació del planeta n'és un bon exemple. La crisi climàtica pot ser corregida fins a cert punt, però el nou escenari que es dibuixa, i que ja hem començat a patir, és ja inevitable i farem bé en començar a planificar la nostra adaptació. De la mateixa manera, determinades dinàmiques socials actuals com ara la inequitat i la pobresa, el despoblament i la massificació, la gentrificació i la guetificació, la turisticació i els creixents preus dels habitatges, són aspectes d'un futur imperfecte que cal corregir en la mesura d'allò possible.

of people, even if it is just to some extent, even if it is for a few people.

But, from time to time, the reality of the present we live in puts our feet on the ground and makes us see that certain dynamics cannot be changed, if we are lucky just relieved; and that we will do well to adapt to a future that will be more imperfect than we would like to think. The current situation of the planet is a good example of this. The climate crisis can be corrected to a certain extent, but the new scenario that is being drawn, and that we have

already begun to suffer, is already inevitable and we will do well to start planning our adaptation. In the same way, certain current social dynamics such as inequality and poverty, depopulation and massification, gentrification and ghettoization, touristification and rising housing prices, are aspects of an imperfect future that must be corrected as much as possible.

But the imperfection of the future has not always had or should have a negative connotation. Sometimes, things simply do not end up being the way they were

Però la imperfecció del futur no sempre ha tingut o ha de tindre una connotació negativa. De vegades, senzillament, les coses no acaben sent de la manera en la que havien estat previstes i el seu resultat final, tot i diferent d'aquell planejat, d'aquell projectat, també pot considerar-se bo. El nostre present és el futur de qui va treballar en el passat. Potser se sorprendrien, i no necessàriament de manera negativa, al veure quin és el resultat final d'allò que un dia van imaginar per a nosaltres.

En la seua crida, el quart número d'ANUARI d'Arquitectura i Societat va plantejar totes aquestes qüestions, obrint les portes a contribucions en l'àmbit de l'arquitectura i altres disciplines afins que les estudiaren en qualsevol tipus de context. Fins a onze articles han superat totes les fases de revisió, amb gran varietat de continguts i procedència -Brasil, Espanya, els Estats Units i Itàlia- i oferint a lectors i lectors els resultats de la seua recerca i avenços. Pel que fa a les temàtiques, diversos articles aborden, des de variats punts de vista, la geografia econòmica i les peculiaritats i connotacions de la seua evolució a diferents indrets. L'ús ineficient del territori i del patrimoni construït, les seues connotacions identitàries i potencials mecanismes de recuperació també estan representats en aquest número, així com les noves, no sempre bones, dinàmiques del paisatge urbà i de la nostra manera de fer servir el seu espai públic. L'agudització de problemes en barris marginals podria revertir-se si coneixem el context que els va propiciar. Molt interessants resulten les contribucions dedicades a l'estudi de com percebem el nostre entorn i la influència que té en el nostre dia a dia o en moments molt específics condicionats per la nostra història recent o per futurs distòpics. Finalment, també és interessant saber com tot això afecta al nostre patrimoni i l'atenció que li dediquem. Descriu, a continuació i amb més detall, una per una totes les aportacions.

Joaquim Iborra Posadas aborda al seu manuscrit "Cinc consideracions sobre la ciutat imperfecta. El cas de València" aspectes de la ciutat contemporània que hem normalitzat i que deterioren significativament la nostra qualitat de vida a l'espai públic urbà. Emprant la ciutat de València com a estudi de cas, aborda qüestions crucials per a qualsevol ciutat com ara la pretesa onada de renaturalització de les urbs, els desplaçaments que hom fa a diari, el trànsit rodat i les adequades característiques dels espais que anomenem, o deuríem anomenar, places, per tornar-los la vitalitat d'abans.

planned and their final result, although different from that scheduled, from that projected, can also be considered good. Our present is the future of those who worked in the past. Perhaps they would be surprised, and not necessarily in a negative way, to see what the final result of what they once imagined for us is.

In its call, the fourth issue of ANUARI d'Arquitectura i Societat raised all these questions, opening the doors to contributions in the field of architecture and other related disciplines that study them in any type of context. Up to eleven papers have passed all the review phases, with a wide variety of content and origin -Brazil, Spain, the United States and Italy- and offering readers the results of their research and advances. Regarding the topics, several manuscripts address, from various points of view, economic geography and the peculiarities and connotations of its evolution in different places. The inefficient use of the territory and the built heritage, its identity connotations and potential recovery mechanisms are

also represented in this issue, as well as the new, not always good, dynamics of the urban landscape and our way of using its public space. The exacerbation of problems in marginal neighborhoods could be reversed if we knew the context that led to them. Very interesting are the contributions dedicated to the study of how we perceive our environment and the influence it has on our day-to-day life or in very specific moments conditioned by our recent history or by dystopian futures. Finally, it is also interesting to know how all this affects our heritage and the attention we devote to it. We describe, below and in more detail, one by one all the contributions.

Joaquim Iborra Posadas addresses in his manuscript "Five considerations on the imperfect city. The case of Valencia" aspects of the contemporary city that we have normalized and that significantly deteriorate our quality of life in urban public space. Using the city of Valencia as a case study, he addresses crucial issues for any city such as the alleged wave of renaturalization of cities, daily commutes, road traffic

“La fertilitat de les ruïnes urbanes: ciutats industrials obsoletes com a recipients d’ecosistemes per activar l’economia circular” és el títol del manuscrit presentat per Ahmed Kamal Ali. Emprant la ciutat estatunidenca de Detroit com a estudi de cas, l’autor proposa incentivar les sinèrgies i l’intercanvi de coneixements entre les indústries locals, de manera que es propicie la reutilització de materials d’origen industrial per a la rehabilitació i construcció d’edificis d’obra nova. S’aconsegueix així incentivar la reducció de residus, la demanda de matèries primeres i la quantitat d’energia que fa falta per a la seua transformació.

La imperfecció dels nostres paisatges urbans, lluny de ser un inconvenient, pot resultar un avantatge a l’hora de buscar per a ells solucions que ens permeten adaptar-nos al canvi climàtic inspirades en la natura. En el seu manuscrit Alessandro Raffa parla de paisatges híbrids, polivalents, inclusivament i basats en eixa natura a la que sempre cal mirar i cuidar. La seua aproximació teòrica a aquestes qüestions, amb un magnífic recull bibliogràfic, serà, sense dubte, document de consulta obligada i periòdica per a qui estiga interessat en fer més habitables els paisatges urbans.

Huihong Zhai i Jiayi Fan reflexionen sobre com la recent pandèmia de coronavirus de 2019 a 2022 i els necessaris períodes de confinament i distanciament social no només ens van afectar de manera significativa durant tot aquell període, sinó que algunes de les costums, traduïdes en com s’utilitzen determinats espais, tan públics com privats, han vingut per a quedar-se. El seu manuscrit “Viure a la nova normalitat. Visió espacial sota la post pandèmia” farà servir com a casos de estudi diversos edificis de la ciutat italiana de Milà per il·lustrar les seues reflexions i troballes.

El món de la literatura i el del cinema ens mostra ocasionalment futurs distòpics, amb un missatge, potencial i ocasionalment, d’advertència per a que reaccionem ara que estem encara a temps. L’autora Diana Nastasescu al seu treball “Geocrítica i maternitat: arquitectura distòpica en *Mater* (2022) i *The Pod Generation* (2023)” explora els espais arquitectònics on es desenvolupa la maternitat en eixos futurs distòpics il·lustrats en aquesta novel·la valenciana i en la producció belga, francesa i britànica.

and the appropriate characteristics of the spaces that we call, or should call, squares, to return them to their former vitality.

“The fertility of urban ruins: obsolete industrial cities as ecosystems holders to activate circular economy” is the title of the manuscript presented by Ahmed Kamal Ali. Using the American city of Detroit as a case study, the author proposes to encourage synergies and the exchange of knowledge between local industries, so as to promote the reuse of materials of industrial origin for the rehabilitation and construction of new buildings. This way, it is possible to encourage the reduction of waste, the demand for raw materials and the amount of energy needed for their transformation.

The imperfection of our urban landscapes, far from being a disadvantage, can be an advantage when it comes to finding solutions for them that allow us to adapt to climate change inspired by nature. In his manuscript, Alessandro Raffa talks about hybrid,

multi-purpose, inclusive landscapes based on that nature that always needs to be looked at and cared for. His theoretical approach to these issues, with a magnificent bibliography, will undoubtedly be a document of mandatory and periodic consultation for anyone interested in making urban landscapes more habitable.

Huihong Zhai and Jiayi Fan reflect on how the recent coronavirus pandemic from 2019 to 2022, and the necessary periods of lockdown and social distancing not only significantly affected us throughout that period, but also how some of the customs, translated into how certain spaces, both public and private, are used, are here to stay. Their manuscript “Live in new normal. Space vision under post-pandemic” will use several buildings from the Italian city of Milan as case studies to illustrate their reflections and findings.

The world of literature and cinema occasionally shows us dystopian futures, with a message,

Maria Oliver Sanz, Alicia Llorca Ponce i Gregorio Rius Sorolla al seu article “Polítiques d’habitatge i guetificació en el patrimoni públic de la Comunitat Valenciana” aborden com el deteriorament de molts barris d’habitatges socials no ha estat una qüestió inesperada, ni atribuïble exclusivament a com l’han habitat els seus usuaris, sinó que la seua planificació i concepció original ja va deixar plantada la llavor d’un futur, en aquest cas, imperfectíssim.

“Cartografia dels entorns carioques: mapeig de Rio de Janeiro segons la geolocalització del consum” és el manuscrit de Luiz Carlos Teixeira Coelho. L’autor fa recerca sobre la relació geoespacial de les activitats de consum en aquesta ciutat brasilera, relacionant-les amb perfils anomenats “ambients urbans”. L’estreta connexió entre com es mouen i com adquirim els bens convida a repensar les maneres tradicionals de subdividir les nostres ciutats en unitats menors amb objectius variats.

Andri Tsiouti al seu treball “El retorn del carbó. Experiències de recuperació a les conques mineres asturianes i turolenques” parteix d’una recerca més àmplia, en el context de la seua tesi doctoral, on ha estudiat els processos de recuperació d’àrees mineres a Espanya. En els casos específics d’aquestes dues zones ha comprovat com intervencions de caràcter ambiental orientades a corregir els impactes de l’activitat minera i altres iniciatives de valorització del patrimoni que ha suposat, ha derivat en noves activitats econòmiques.

Una ullada al panorama actual de seminaris i congressos de recerca i als índex de gran varietat de publicacions de recerca científica fa palesa la puixança de la neuroarquitectura com a nou camp d’estudi dins de la disciplina de l’arquitectura. Gaia Leandri, Maria Linda Falcidieno i Maria Elisabetta Ruggiero al seu text “L’arquitectura del futur: neurociència i disseny per a espais humans” fan una magnífica aproximació teòrica a aquesta nova matèria, que sempre ha estat entre nosaltres, perquè sempre hem estat condicionats per com percebem els espais que habitem, però a la qual ara dediquem una atenció decidida i específica.

Rafael Ángel García Lozano al seu manuscrit “Desarrelament, arquitectura i societat. L’església de Pubblica de Campeán (Zamora)” estudia les particularitats del projecte i execució d’aquesta modesta construcció religiosa, esbrinant com part de les aspiracions

potentiallyvv and occasionally, warning us to react now while there is still time. The author Diana Nastasescu in her work “Geocriticism and motherhood: dystopian architecture in *Mater* (2022) and *The Pod Generation* (2023)” explores the architectural spaces where motherhood develops in these dystopian futures illustrated in this Valencian novel and in the Belgian, French and British production.

Maria Oliver Sanz, Alicia Llorca Ponce and Gregorio Rius Sorolla in their paper “Housing policies and ghettoization in the public heritage of the Valencian Community” address how the deterioration of many social housing neighborhoods has not been an unexpected issue, nor attributable exclusively to how their users have inhabited them, but rather that their original planning and conception already planted the seed, in this case, of a very imperfect future.

“Cartography of Carioca environments: mapping Rio de Janeiro through the geolocation of consumption” is the manuscript by Luiz Carlos Teixeira Coelho.

The author conducts research on the geospatial relationship of consumption activities in this Brazilian city, relating them to profiles called “urban environments”. The close connection between how we transport and how we acquire goods invites us to rethink the traditional ways of subdividing our cities into smaller units with varied objectives.

Andri Tsiouti in her work “The return of coal. Recovery experiences in the Asturian and Teruel mining basins” is based on broader research, in the context of her PhD, where she has studied the recovery processes of mining areas in Spain. In the specific cases of these two areas, she has verified how environmental interventions aimed at correcting the impacts of mining activity, and other heritage valorization initiatives related to it, have resulted in new economic activities.

A look at the current panorama of research seminars and conferences and at the indexes of a wide variety of scientific research publications reveals the relevance of neuroarchitecture as a new

de l'arquitecte que la va concebre, Luis Cubillo de Arteaga, es van fer realitat però per circumstàncies inesperades, mentre que altres es van malbaratar per complet arran d'un context poc propici.

Finalment, podrem gaudir de l'estudi de l'article "José Luis Romany, *in memoriam*. L'actualitat d'una pregunta irredempta" en el que Alberto Rubio Garrido i Begoña Serrano Lanzarote descriuen de manera acurada part de l'obra gràfica d'aquest arquitecte alacantí consistent a documentar amb detall i estima l'arquitectura vernacla d'aquelles comarques, que sempre viu sota l'amenaça de desaparició per la pressió de les construccions turístiques.

En el temps de compilació d'aquest número 4 de la revista es van produir les terribles pluges torrencials i inundacions del 29 d'octubre de 2024 a bon nombre de municipis de la província de València. A totes aquelles persones que han patit pèrdues, especialment d'éssers volguts, va dedicat aquest quart lliurament de la nostra publicació científica.

field of study within the discipline of architecture. Gaia Leandri, Maria Linda Falcidieno and Maria Elisabetta Ruggiero in their text "The architecture of the future: neuroscience and design for human spaces" make a magnificent theoretical approach to this new subject, which has always been among us, since we have always been conditioned by how we perceive the spaces we inhabit, but to which we now devote determined and specific attention.

Rafael Ángel García Lozano in his manuscript "Uprootedness, architecture and society. The church at Pùblica de Campeán (Zamora)" studies the particularities of the project and execution of this modest religious building, finding out how part of the aspirations of the architect who conceived it, Luis Cubillo de Arteaga, came true but due to unexpected circumstances, while others were completely wasted due to an unfavorable context.

Finally, we can enjoy the study of the article "José Luis Romany, *in memoriam*. The topicality of an unredeemed question" in which Alberto Rubio Garrido and Begoña Serrano Lanzarote carefully describe part of the graphic work of this architect from Alicante consisting of documenting in detail and valuing the vernacular architecture of those shires, which always lives under the threat of disappearance due to the pressure of tourist constructions.

During the compilation of this issue #4 of the journal, the terrible torrential rains and floods of October 29, 2024, developed over a large number of municipalities in the province of Valencia. This fourth volume of our scientific publication is dedicated to all those people who have suffered losses, especially those of loved ones.